

อดีตเมืองกาญจน์ การค้าและสงคราม

จังหวัดกาญจนบุรีเคยเป็นทั้ง
เมืองท่าค้าขาย ★ มีต่อหน้า 5

และสมรภูมิรบ ที่ไม่ใช่รบกับพม่าเท่านั้น

ร่องรอยการค้าในจังหวัดกาญจนบุรีที่เก่าแก่ปรากฏอยู่หลายแห่ง อาทิ ปราสาทเมืองสิงห์ ต.สิงห์ อ.ไทรโยค เจ้าหน้าที่นำชมปราสาทเมืองสิงห์อธิบายว่า “ปราสาทเมืองสิงห์อยู่ติดกับแม่น้ำแควน้อย สันนิษฐานว่าเคยเป็นเมืองท่าค้าขาย คนสมัยนั้นจึงสร้างปราสาทขึ้นมาเป็นพุทธสถาน”

ปราสาทเมืองสิงห์สร้างขึ้นสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 พระองค์ครองราชย์อยู่พระนครหลวงหรือนครธม ในปัจจุบันอยู่ในประเทศกัมพูชา ยุคสมัยการสร้างปราสาทราวๆ 100 ปีก่อนกรุงสุโขทัยเกิดเป็นพุทธสถานที่ไม่พบลวดลายสวยงาม เพราะสร้างจากหินศิลาแลงไม่สามารถจำหลักภาพได้เหมือนหินทราย ภาพจำหลักที่ปรากฏอยู่มีเพียงภาพเดียวคือ “พระอวโลกิเตศวร” ประดับอยู่บนผนังกำแพงระเบียงคดด้านทิศเหนือ

ส่วนภาพที่ประดับซุ้มประตู กำแพง และตัวอาคาร แม้จะเคยมีอยู่ แต่ปัจจุบันไม่เหลือให้เห็น เนื่องจากหินศิลาแลงจำหลักภาพไม่ได้ ข้างต้องนำเอาปูนมาปั้นแปะประดับเมื่อกาลเวลาผ่านไปลวดลายก็แตกหักเสียหาย คงเหลือไว้แต่ปูนติดอยู่ในบางจุด

ส่วนประติมากรรมรูปเคารพที่เหลือจากมือขโมย กรมศิลปากรได้นำเข้ามาในกรุงเทพมหานคร แล้วจัดทำรูปจำลองจัดแสดงไว้เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชม

ร่องรอยของปราสาทเมืองสิงห์ในจารึกปราสาทพระขรรค์ ปรากฏข้อความว่า พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ทรงสร้างพระชัยพุทธมหานาถ เพื่อประดิษฐานในปราสาทต่างๆ หนึ่งในปราสาทสมัยนั้นคือ “ศรีชัยสิงหปุระ” สันนิษฐานกันว่าเป็น ปราสาทเมืองสิงห์

หลักฐานที่ “เมืองสิงห์” เป็นเมืองเก่าแก่และมีผู้คนเข้ามาอย่าง

ที่ญาติมิตรผู้เสียชีวิตเดินทางมาสักการะวางประดับไว้ เลยขอเขาไปมีแท่งหินสีดำ คืออนุสรณ์ผู้เสียชีวิตในระหว่างสงครามอินโดจีน นอกจาก “บาดแผลสงคราม” ที่ช่องเขาขาด เมืองกาญจน์ ยังมี “ผลกระทบของสงคราม” ที่หมู่บ้านชาวไทยเชื้อสายรามัญ อ.สังขละบุรี นางอริญา เจริญหงษ์ษา อธิบายว่า ชาวมอญบริเวณสามประสบ หรือต้นแม่น้ำแควน้อยมีอยู่ราว 1,250 หลังคาเรือน รวมประชากรราว 10,000 คน

ช่องเขาขาดเป็นส่วนหนึ่งของ “ทางรถไฟสายมรณะ” บางคนเรียก “ช่องไฟนรก” เพราะต้องจุดไฟส่องระหว่างขุดเจาะทั้งวันทั้งคืน แรงงานเหล่านั้นล้วนเป็นเชลยศึกที่กองทัพญี่ปุ่นบังคับให้ทำงานหนัก ระหว่างสร้างทางรถไฟไทย-พม่า

**อดีตเมืองกาญจน์
การค้าและสงคราม**

ชาวบ้านว่า “บัตรเลข 18 หลัก”

ชาวมอญสังขละบุรีนับถือศาสนาพุทธอย่างเหนียวแน่น จึงมี “แพ่ว” หรือ “วัด” ทั้งหมด 3 วัดคือ วัดวังแก้วเวการาม วัดสมเด็จ และวัดศรีสุวรรณเพื่อให้ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและเป็นสถานที่ชุมนุมกันตามโอกาสต่างๆ และยังมีศูนย์วัฒนธรรมของชุมชนแสดงเรื่องราวและรากเหง้าของชาวมอญอีกด้วย

นายสมชาย ศรีสุข อดีตผอ. โรงเรียนบ้านใหม่ หัวแรงหลักของศูนย์ฯ บอกว่า ได้อุทิศเวลาหลังจากเกษียณราชการมาดูแลศูนย์อย่างเต็มกำลังความสามารถภายในศูนย์จัดแสดงเครื่องดนตรี ประวัติการสร้างสะพานมอญ เครื่องมือของใช้ชาวบ้าน หนึ่งในเครื่องมือของใช้คือ กะตุ หรือเรียกในภาษาไทยว่า หมวกปีกแมงดา

องค์ บรรจุนักเขียนชาวไทยเชื้อสายรามัญ ชาวจังหวัดสมุทรสาครเล่าให้ฟังว่า สมัยเด็กๆ เคยฟังตำนานเรื่องมะกะโทว่า สมัยมะกะโทยังเด็ก พ่อแม่ของมะกะโททำนา ระหว่างทำงานเอากะตุครอบลูกชายเอาไว้ ต่อมาจึงเรียกลูกชายว่า มะกะตุ

คำว่า “มะ” แปลว่า นาย ดังนั้น มะกะโทจึงแปลว่า นายกะตุ สังขละบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดจากผลกระทบของสงคราม และยังมียุทธภัณฑ์ที่ได้รับผลกระทบจากน้ำหรือ “การสร้างเขื่อน” นั่นคือ พระอุโบสถจมน้ำบริเวณสามประสบ และยังมีวัดเสด็จ (วัดเก่า) ที่เหลือแต่พระอุโบสถตั้งอยู่ริมน้ำ เป็นต้น

สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของ “เมืองกาญจน์” อีกแหล่งหนึ่งคือ ตลาดท่าม่วง ตลาดนี้ได้รับผลจาก “สงคราม” เนื่องจากสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 หรือช่วงที่มีการสร้างสะพานรถไฟสายมรณะ ตลาดแห่งนี้เป็นแหล่งซื้อขายสินค้าสำคัญ เพราะตั้งอยู่ริมแม่น้ำแม่กลองเดินทางไปมาสะดวก ภญ. นวรัตน์ สิโรตมรัตน์ หนึ่งในผู้นำชุมชนท่าม่วง อธิบายว่า ตลาดท่าม่วงเดิมเป็นท่าการค้าสำคัญ อาศัยแม่น้ำแม่กลองติดต่อกับโลกภายนอก และมีทางเกวียนสำหรับชาวบ้านนำสินค้ามาแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้า

สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ตลาดท่าม่วงถูกปิดได้ผลกระทบทางบวก เพราะเป็นแหล่งผลิตไม้สำหรับทำเรือและสิ่งอื่นเป็นจำนวนมาก

ข้อความว่า พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ทรงสร้างพระชัยพุทธมหานาค เพื่อประดิษฐานในปราสาทต่างๆหนึ่งในปราสาทสมัยนั้นคือ “ศรีชัยสิงหปุระ” ดังนั้นหลักฐานกันว่าเป็น ปราสาทเมืองสิงห์

หลักฐานที่ “เมืองสิงห์” เป็นเมืองเก่าแก่และมีผู้คนใช้มาอย่างต่อเนื่องคือ เครื่องถ้วย ที่นักโบราณคดีขุดค้นพบ มีทั้งสมัยก่อนประวัติศาสตร์ สมัยทวารวดี ลพบุรี และเครื่องถ้วยจีนสมัยต่างๆ

ผ่านอดีตเมืองค้าขายไปคู่มือรอยสงครามที่ช่องเขาขาด ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค ช่องเขาขาดเป็นส่วนหนึ่งของ “ทางรถไฟสายมรณะ” บางคนเรียก “ช่องไฟนรก” เพราะต้องจุดไฟส่องระหว่างขุดเจาะทั้งวันทั้งคืน แรงงานเหล่านั้นล้วนเป็นเชลยศึกที่กองทัพญี่ปุ่นบังคับให้ทำงานหนัก ระหว่างสร้างทางรถไฟไทย-พม่า

แม้เหตุการณ์จะเกิดขึ้น ณ ช่องเขาขาด ปี พ.ศ.2486 แต่บาดแผลของสงครามยังปรากฏให้เห็น และเน้นให้ตระหนักพิษภัยของสงครามอยู่ตราบนานเท่านาน

ปัจจุบันช่องเขาขาดได้รับพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวจากลานจอดรถเดินชมธรรมชาติลงเขาไปประมาณ 5 นาทีก็จะเห็นช่องเขาขาดที่เชลยศึกขุดเจาะด้วยเครื่องเก่าสมัยเก่าก่อน เป็นช่องกว้างประมาณ 2 วา ทอดตัวยาวผ่านรอยขาดภูเขาไป

บริเวณหน้าผาด้านทิศตะวันออกมีดอกไม้ ธงชาติ ผืนผ้าเก่าและใหม่

อดีตเมืองกาญจน์ การค้าและสงคราม

กลุ่มชนเหล่านี้ ชีรภาพ โลหิตกุล นักเขียนสารคดี ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์บอกว่า มูลเหตุหนึ่งมาจากสงครามในประเทศเมียนมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสงครามที่เกิดจากสัญญาเวียงปางหลวง ที่ชนกลุ่มต่างๆ ทำกันหลังจากได้รับเอกราช

เนื้อความหลักคือ เมื่อพม่าได้เอกราช 10 ปี กลุ่มชนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นมอญ ไทใหญ่ กะเหรี่ยง คลื่น และกลุ่มอื่นๆจะได้ปกครองตนเอง แต่ไม่ทันถึง 10 ปี ทหารพม่ากลุ่มหนึ่งก็ยึดอำนาจ ฆ่านายพลองชาน พ่อขององชาน ชูจีเสียวชีวิต แล้วก็รวบอำนาจไว้อย่างเด็ดขาด

ผลของการฉีกสัญญาทำให้เกิดการสู้รบกันระหว่างรัฐบาลกับกลุ่มชนต่างๆในพม่านั้นแต่ฉีกสัญญาจนปัจจุบันผลกระทบจากสงครามทำให้ชาวมอญส่วนหนึ่งหลังไหลเข้ามาอยู่บริเวณต้นแม่น้ำแควน้อย ต่อมา มีหลวงพ่อดุตตะมะ อดีตเจ้าอาวาสวัดวังแก้วเวการามเป็นทั้งที่พึ่งทางใจ และช่วยเหลือชาวมอญที่หนีร้อนมาพึ่งเย็น

ปัจจุบันชาวมอญส่วนหนึ่งได้รับบัตรประจำตัวประชาชนแล้วและยังเหลืออีกไม่น้อยที่ยังไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน หรือที่เรียกกันภาษา

ตลาดท่าม่วงเดิมเป็นท่าการค้าสำคัญ อาศัยแม่น้ำแม่กลองติดต่อกับโลกภายนอก และมีทางเกวียนสำหรับชาวบ้านนำสินค้ามาแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้า

สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ตลาดท่าม่วงกลับได้ผลกระทบทางบวก เพราะเป็นแหล่งเสบียงให้กับทหารทั้งที่มารบและที่มาเป็นเชลยศึก แม้สงครามโลกจะยุติลง ตลาดท่าม่วงก็ยังรุ่งเรืองสืบมา

ต่อมาเมื่อถนนแสงชูโตตัดผ่านราวปี พ.ศ. 2490 ความเปลี่ยนแปลงของตลาดเริ่มขึ้น เนื่องจากการเดินทางทางบกสะดวกและรวดเร็วกว่า ทำให้ตลาดเดิมที่ค้าขายกันริมน้ำเปลี่ยนมาเป็นทางบกแทน และผลกระทบสืบมาคือการสร้างเขื่อนแม่กลองกั้นทางน้ำทำให้เส้นทางคมนาคมทางน้ำถูกตัดขาดไปโดยปริยาย

ปัจจุบันชาวท่าม่วงได้ร่วมกันฟื้นฟูตลาด เปิดให้นักท่องเที่ยวเยี่ยมชมรอยความรุ่งเรืองในอดีต โดยอาศัยแหล่งดึงดูดใจ อาทิ แม่น้ำแม่กลอง สถาปัตยกรรมเก่าแก่ และความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่ยังเหลือให้ศึกษาเรียนรู้

เสน่ห์ของกาญจนบุรี คือแหล่งท่องเที่ยวใกล้กรุงที่เต็มไปด้วยกลิ่นอายอารยธรรมและประวัติศาสตร์การค้าและร่องสงคราม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เสด็จฯเมืองกาญจน์ถึง 10 ครั้ง ดังปรากฏอยู่ในหนังสือ “นพมณีกาญจน์” ของสำนักศิลปและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.